

geen engel, geen mensch. Hij wil niets anders, Hij wil niets liever. Hij hecht de zonden van Zijn volk in Zijn vleesch, de zonden van Zijn jongeren allereerst, hun hiërarchische twist aan den Disch daarstraks, hun consequente ergernis aanstonds, Petrus' verloochening, als de ochtend nadert en de haan kraait....

Zoo is onze Herder de barmhartige Hoogepriester. Slechts in dezen weg wordt de eene Avondmaals-tafel nimmer opgebroken, en de communitas, de gemeente, vergaderd en bewaard. Het einde is niet de verstrooiing, maar de vereeniging — niet het isolement, doch de gemeenschap — niet de hel, maar de hemel.

En daar profeteert Christus van.

Vallen de schaduwen der hel over Hem? Ja, maar daarachter breekt het licht der hemelen open. De Paaschzon nadert reeds den horizon: Ik sta op, Ik ga u voor naar Galilea.

Ze zullen verstrooid worden, deze Zijn ambassadeurs, omdat zij zichzelf verstrooien, den Herder isoleerend. Maar deze Herder is dan ook de Man, Die Gods Metgezelschap is! Die het isolement niet schuwt, omdat de gemeenschap Hem wenkt; is dat niet de vreugde, welke Hem was voorgesteld? Dit is de Theocratische Herder, Die in Koningsmajesteit achter de oneindige steppen van Zijn volstrekt isolement het vereenigingspunt der

verstrooide kudde bepaalt; Galilea! Daar zullen de elf Apostelen, ontdekt aan hun zonden van individualisme en hiërarchischen stijl, van ergernisname en verloochening, voor Hem neerknielen, en den Herder hunner zaligheid aanbidden. En zij zullen de societas Jesu vormen. En die door hun woord in dezen Herder gelooven, zij allen zijn de ware fratres societatis Jesu. Want dat is de gemeente, gekocht met Zijn bloed. De gemeente, die zal aanzitten aan de Bruloft des Lams, waar de lofzang in aanbidding gezongen zal worden.

Zij zullen er allen zijn, die de Vader geheiligd heeft in Zijn Woord, dat is de waarheid, en daarom de eenheid vertoonen, de schoone eenheid van de gemeente, welke in eeuwigheid niet verstrooid kan worden.

Dat is nu Paschen, één met Goeden Vrijdag. Dat is het einde: niet de verstrooiing, maar de gemeenschap:

het wordt één Herder en één kudde.

Groningen.

J. SMELIK.

^{*)} Zinspel — gelijk bekend, worden de paters Jezusieten bij Rome aangeduid met S. J., d.i. societatis Jesu, „broeders van Jezus' gezelschap“.

Naar het Diensthuis teruggekeerd (IV)

„INTERPRETATIE“.

Hoe volledig de onderwerping was van de zes leden der vrijgemaakte kerken ter Haagsche synode en hoe diep ze gebogen hebben voor de kerkelijke Hooge Overheid, blijkt uit de „verklaring“ die ze overlegden ten aanzien van de bevoegdheid der synoden.

Ze beginnen te spreken over „de opvatting“ van art. 31 K.O. Dat onderstelt: verschillende opvattingen zijn mogelijk. Een kwestie van „interpretatie“. Dat heb je natuurlijk altijd, wanneer de zin van een of andere uitspraak duister is. En zoo is het ook hier naar 't heet. Je kunt er verschillende kanten mee uit. — Maar wat staat er? Wel, de kerken spreken af, de besluiten der meerdere vergaderingen voor vast en bondig te houden, tenzij. Wat beteekent tenzij? Elk woordenboek licht daarover in. 't Is ontstaan uit: (he)t en si (dat). Dat wil zeggen: niet, indien. Behalve, indien. Dat is dus: de kerken spreken af, de besluiten der meerdere vergaderingen voor vast en bondig te houden, maar niet indien deze besluiten bewezen worden te strijden tegen het Woord Gods of de K.O. Dan, zeggen de kerken, houden wij ze niet voor vast en bondig. Dan leggen de kerken, zegt Voetius terecht, die besluiten naast zich neer of verscheuren ze.

Moelijk? Zwaar om te verstaan? Voor meerder uitleg vatbaar? Welneen, doodeenvoudig. Tweemaal twee is vier. Iemand kan wel zeggen, dat dit erg duister is. En dat je evengoed kunt zeggen, dat tweemaal twee drie is of vijf. Maar hij maakt zichzelf daarmee alleen maar belachelijk.

Ja ja, zegt nu de „bindende“ synode (en de zes zooveel genoemden zeggen het haar gehoorzaam na) maar nu komt het pas. Kijk eens, er staat nog wat bij. Er staat: (tenzij die besluiten) bewezen worden te strijden tegen het Woord Gods of de artikelen der K.O. Nu is het de vraag maar, als ik „bezwaard“ ben en mij aan eenig synodebesluit niet kan onderwerpen, voor wie bewezen moet zijn, of dat besluit strijdt tegen Gods Woord of de K.O. Is het voldoende, dat ik het voor mijzelf bewezen acht? Dat ik zelf als bezwaarde overtuigd ben; op die en die Schriftuurlijke of kerkrechtelijke gronden kan ik het niet aanvaarden? Of moet de synode, die het besluit nam, mijn bewijzen aanvaard hebben en overtuigd zijn dat dit besluit tegen Gods Woord of de K.O. is? Daar ligt de moeilijkheid. Ziet men nu wel, dat er verschil van opvatting mogelijk is? U zegt: het moet bewezen zijn voor de bezwaarden zelf: voor kerken of leden daarvan. Wij zeggen: voor de synode.

Nu is het de vraag maar, wie gelijk heeft. Ziet u wel? Een kwestie van interpretatie.

O, die hedendaagsche interpretatie-chicanes, waar-door men komt, waar men wezen wil. Waarmee men de menschen zand in de oogen strooit en het zekere onzeker stelt om zijn doel te bereiken.

Immers, had die „interpretatie“ van de synode der gebonden kerken en van de zes diensthuis-gegadigden recht, dan stond in art. 31 van de K.O. onzin. Dan stond er: „kerken, kerkleden, je behoeft een synodebesluit niet voor vast en bondig te houden, als de synode zelf heeft ingezien en overtuigd is, dat dit genomen besluit strijdt tegen Gods Woord of de K.O.“. Wat is dat voor dwaasheid? Hoe kan nu een synode een besluit handhaven, waarvan ze zelf verklaart: het is mis, want het besluit strijdt tegen Gods Woord of de K.O.? Dan is zulk een besluit toch aanstonds vervallen! Dan is het toch oogenblikkelijk van alle kracht beroofd! Dan is het toch meteen van de baan! En wat zin heeft dan nog een bepaling: je behoeft het niet voor vast en bondig te houden, alsof er sprake was van een recht, dat de kerken zichzelf voorbehouden? Als een synode een van haar besluiten in-trekt, dan is er toch geen sprake van dat nog iemand er mee te maken heeft? Hoe zou ik ooit kunnen accepteren wat er niet meer is?

GEEN RATIFICATIE?

We zwijgen nu maar van de grondige critiek, o.a. door Prof. Rutgers op de hierboven genoemde „interpretatie“ uitgebracht.

We zwijgen ook maar van het standpunt, door alle leiders der doeleantie inzake de bevoegdheid der synoden ingenomen, en door de Gereformeerde Kerken eenmaal aanvaard.

We zwijgen eveneens van de listige wijze, waarop het „nieuwe kerkrecht“ werd ingevoerd en van de slaafschheid, waarmee het door de ambtsdragers in de gebonden kerken werd gevolgd.

We zwijgen hier ook van het droeve feit, dat men de goegemeente ongemerkt meestrok in het spoor van het eens zoo fel bestreden kerkrecht van de Hervormde Kerk.

En we zwijgen tevens over hetgeen door sommigen van de zes deemoedig wachtenden voor de poort van het diensthuis eertijds tegen de hier gesignaleerde hiërarchie werd gezegd en geschreven.

We zien naar hun „verklaring“ van vandaag.

Daar lezen we: „onjuist is het naar ons oordeel, te denken aan een formeele ratificatie door mindere vergaderingen, waaraan de besluiten van meerdere ver-

gaderingen, in het bijzonder ook van Synoden, onderworpen zouden zijn“.

In dit ééne zinnetje ligt reeds de kniebulging voor de synode en haar machts-usurpatie; wat er verder volgt doet feitelijk niet meer ter zake.

GEEN RATIFICATIE.

Althans, geen formeele ratificatie. Wat beteekent dat? Wat doet een zuiver filosofische term in een zeer beknopte kerkelijke verklaring? Een wijsgeerig begrip, dat bovendien nog b.v. door de Scholastiek, door Kant en Hegel met zeer verschillende inhoud gevuld wordt, en waarvan de beteekenis zelfs op speciaal filosofisch terrein allerminst vaststaat? Maar goed: geen formeele ratificatie. Doch dan toch wel eenige ratificatie, op welke wijze dan ook, als het recht (en de plicht) der kerken? O neen. Van eenig gewaarborgd recht is in dezen geen sprake. Wie zich bezwaard gevoelt en zich niet kan conformeren, zegt het vervolg, moge tolerantie genieten. Zéér veel tolerantie. Best. Maar die wordt dus geduld. Die leeft eigenlijk bij de verdraagzaamheid en lankmoedigheid van de synode. Als men iemand tolereert, als men hem verdraagt, dan ruimt men uit goedigheid een plaatsje voor hem in. Maar men is daartoe niet verplicht. De ander heeft daarop geen recht. Men had dus eenvoudiger en duidelijker kunnen zeggen: geen ratificatie als het recht en de plicht der kerken.

Dit wil dus zeggen: de synode heeft vrij spel.

Niemand, niemand heeft het recht, haar een halt toe te roepen in den Naam des Heeren voor de ooren van het gansche volk.

Want dat is het plegen van insubordinatie.

Dat is het plegen van opstand, muiterij, revolutie tegen de kerkelijke Hooge Overheid. En zoolets moet met de zwaarste straffen gestraft worden.

Dat synoden talloze malen gedwaald hebben, dat de synoden de laatste jaren gruwelijk onrecht gedaan hebben en gespeeld met waarheid en recht — daarvan komt in de „verklaring“ van de zes die ons verlieten niets aan 't licht.

Zij stellen alleen het geval, dat iemand zich bezwaard gevoelt. Bezwaard naar? Naar art. 31 K.O.? Dat juist over beroep op de meerdere vergaderingen handelt? Neen, pas op voor dat heete hangijzer! Naar art. 32 van de Nederlandsche Geloofsbelijdenis. Waar gesproken wordt over de plaatselijke kerk. Want de regeerders der kerk zijn daar niet de synodeleden, maar de leden van den kerkeraad, in art. 30 uitdrukkelijk als zoodanig genoemd. En waar de zes genoemden alleen maar weten van een tolereeren van den kant der synoden, daar legt het door hen geciteerde art. 32 allen nadruk op het recht der gemeenteleden: zij verwerpen naar dat recht, alle menselijke vonden en alle wetten, die men zou willen invoeren om God te dienen en door deze de consciëntien der menschen te binden en te dwingen, in wat manier het zou mogen zijn. Het ratificatie-recht en de ratificatie-plicht. En zoo verklaren in art. 32 de geloovigen: wij nemen alleen aan, hetgeen dienstig is om eendrachtigheid en eenigheid te voeden en te bewaren, en alles te onderhouden in de gehoorzaamheid Gods. Dat is: wij zeggen tot een kerkeraad, die door haar wetten de leden, of tot een synode die door haar leiding de kerken uit elkaar slaat; neen! Wij handhaven het ratificatie-recht en den ratificatie-plicht. En dat de kerken in art. 32 veel beter het gevaar van hiërarchie zagen dan de zes die de „verklaring“ onderschreven, blijkt uit de vermaning aan 't adres van den kerkeraad in art. 32: gij moet u wel wachten af te wijken van hetgeen ons Christus, onze eenige Meester, geordineerd heeft!

De synode alle rechten, volgens de „verklarders“. De kerken en kerkleden geen rechten. Ja toch, men mag zijn bezwaren als nog in den kerkelijken weg aanhangig maken. Wat een gunst! Wat een grootmoedigheid van den kant der synode. Je mag heusch tot haar zeggen: ik ben het niet met u eens!

Maar ja, zoo vervolgt dan de verklaring, kun je je niet conformeren, dan mag je natuurlijk door je spreken en handelen de kerkelijke gemeenschap niet

in gevaar dwaalet er met God van a zelfsnoden wel s Maar wekke Woord de eenhe uiterlijke held en kommert minder.

FAUSEN

De syn Verget Sikkels, dan de Een syn gezanten, Pas he tot een synode t Stonk eten laat Wat es kerken je er nie De syn opdracht wet gaar eischen? af. En v hebben. Een is broeders, der over tus radie

Kwad

De kat 15 : 33b. lus ontle der, en gaande r de, die z Het on doch na volle toe zestal bi ruimen t kerken, hebben e Allereers de samen verborge dier sam iets losli gen. Zij i toen zij boschker die hun slaagde. Toen d zich in 1 king spe richten besluit, vigen me beden“. door dez mand de meeleven geheim v De Ge

OP VERSTROOIDENREIS

Het bezoek aan de burgers in Malang was erg te-leurstellend. Beiden hadden zich aangesloten bij de Protestantse gemeente aldaar, aldus blijkevend gevangen te zijn door den syncretistischen geest. Je krijgt dan te hooren: „Ik weet iets dat boven de trouw aan de belijdenis uitgaat, dat is: de liefde tot Christus. En als die er maar is moeten we in dit land samengaan. Daarom geen vrijmaking hier. Bindingen zijn hier toch niet?“

Alsof de belijdenis niet ons overal bindt. En alsof de liefde tot Christus niet bestond in het bewaren van zijn geboden, ook van zijn geboden voor de kerk. In gesprek met deze menschen voel je ook heel sterk, dat je zelf tegen dezen geest machteloos bent. Als de Heere door je woorden de oogen niet opent, helpt het sterkt geargumenteerde gesprek niets. Wat niet zeggen wil, dat zulk een gesprek dan onnoodig is geweest. Het stelt toch altijd „onontschuldigbaar“ (Romeinen 1). Gelukkig wil de Heere ook vaak zulk een gesprek

vruchtbaar maken tot bekeering. Maar in Malang is daarvan ten aanzien van de hier bedoelde burgers nog niets gebleken. Alles bij elkaar (de afwezigheid van de militairen die ik er had willen treffen en deze vermoedende gesprekken met afdwalenden) gaf aan het bezoek aan Malang iets onbevredigends. Aan den anderen kant bleef toch sterk het vertroostende voorbeeld van br en zr Overzet spreken. Ambtelijk lief en leed waren zoo in Malang wel geaccentueerd te verwerken.

De terugtocht ging in etappes. Eerst naar Lawang, weer in een scoutcar. Te Lawang enkele broeders nog bezocht, waaronder één, die zeer gewaardeerde bijdragen levert voor Gereformeerde Stemmen. Toen in een kleine tank naar Porrong terug. En de laatste dertig kilometer naar Soerabaja per boemeltrein. Over die dertig kilometer deden we twee uur ruim, wat niet leuk was. Het reizen in een boemeltrein gaat in Indië trouwens erg gemoedelijk. Bedelaars hebben vrij toegang. Komt op het laatste moment nog iemand met een vrachttje aansjouwen dan vertrekt de trein rustig een kwartier te laat. Wanbof je, dan moet de

trein op een tussenstationnetje heel veel rangeeren om een paar extra goederenwagens mee te nemen. Hetgeen niet bevorderlijk is voor het humeur. Vooral niet als — hetgeen vaak het geval is — in de boemeltrein geen tweede klas rijtuig loopt, zoodat je genoopt bent het gezelschap te verdragen van kretekrookende kampongbewoners. Dat ze kampongbewoners zijn is geen enkel bezwaar. Maar dat ze kretek rooken dat is iets anders. De gemeenste surrogaten die tijdens de duitsche bezetting gerookt werden (b.v. de beruchte vlasknopen in de pijp van Prof. Deddens) stinken niet zoo gruwelijk als die kretek. Denk dan aan de tropen-temperatuur, waarin deze stank verwerkt moet worden en de kenners weten precies hoe ellendig je je dan voelt, en hoe je je dan ergert aan elk oponthoud op een station. Zoolang de trein rijdt is er tenminste nog luchtverversching, maar als hij stilstaat, berg je dan maar.

Toch kwam ik levend in Soerabaja terug. Een nieuwe episode in mijn reiservaringen was afgesloten.

Van mijn verblijf in Soerabaja is niet zoo heel veel meer te vertellen nu. Bijzonder was wel, dat ik er mijn

eerste h betref h tweede 1 zijn broe- via. En v bruidego: van de b Griendt wel gees dag. Een de broed- schijnt. I bediening ik het a een enke dat nooi bestaan, en zuster wie het l onweerst in de ve Ik besch

onden, onder-
uiging voor
t er verder

Wat betee-
term in een
ijsgaerig be-
astiek, door
houd gevuld
op speciaal
Maar goed:
i toch wel
ook, als het
> neen. Van
een sprake,
kan confor-
antie ge-
die wordt
draagzaam-
men iemand
mt men uit
aar men is
eelt daarop
i duidelijker
ie als het

ij spel.
ar een halt
or de ooren

atie.
ij, revolutie
oetijs moet
hebben, dat
echt gedaan
it — daar-
lie ons ver-

id zich be-
t, 31 K.O.?
rgaderingen
hangijzer!
Geloofsbe-
plaatselijke
aar niet de
aad, in art.
in waar de
een tole-
ur legt het
ik op het
ij verwer-
den en alle
d te dienen
a te binden
n zijn. Het
tifica-
32 de ge-
dienstig is
a en te be-
orzaamheid
d, die door
door haar
Wij hand-
den ran-
n in art. 32
dan de zes
t de verma-
art. 32: gij
etgeen ons
l heeft!
klaarders".
toch, men
elijken weg
een groot-
ag heusch
is!
kun je je
s door je
schap niet

rangeeren
te nemen
sur. Vooral
de boemel-
je genoopt
erkrookende
ers zijn is
rooken dat
e tijdens de
e beruchte
stinken niet
de tropen-
moet wor-
g je je dan
oud op een
niste nog
erg je dan

Een nieu-
esloten.
o heel veel
ik er mijn

in gevaar brengen. —Dus, neem eens aan: de synode dwaalt en bindt opnieuw de kerken aan iets, dat strijdt met Gods Woord. Dan mag je de oogen van anderen daarvoor niet openen, zelfs niet voor de ergerlijkste synode-zonden. De synode mag dan wel strijden TEGEN Gods Woord. Maar de bezwaarde mag niet opwekken tot den strijd vóór Gods Woord. Want de eenheid is alles. Dat de synode de eenheid verscheurt, wordt niet overwogen. Als de uiterlijke band maar bewaard wordt. Of dan waarheid en recht ten diepste gekrenkt worden, dat bekommert den „verklaarders" blijken hun verklaring minder.

PAUSEN OF GEZANTEN?

De synode heerscht en blijft heerschen.
Vergeet we nooit het woord van wijlen ds J. C. Stikkel: „een roegerende synode? dat is niet anders dan de paus!"

Een synode pauselijk gezag?
Neen, maar 't is niet meer dan een vergadering van gezanten, met gezanten-opdracht.

Pas hoorde ik, dat leden van de gebonden kerken tot een lid van de vrijgemaakte kerk zelden: „Onze synode heeft het eten laten aanbranden. Héél erg. 't Stonk. Heel Nederland door. Maar als je vrouw het eten laat aanbranden, dan stuur je ze toch niet weg?"

Wat een voorstelling van zaken! Je bent dus als kerken getrouwd met een synode! Daarom kun je er niet van af! O onheilige onnoozelheid!

De synodeleden zijn gezanten. Ze krijgen hun opdracht van de regeeringen. En als de gezanten de wet gaan stellen en van de regeeringen onderwerping eischen? Wel, dan danken de regeeringen de gezanten af. En verscheuren, wat dezen aanvankelijk besloten hebben.

Eén is uw Meester, sprak Christus. En gij zijt allen broeders. En een regeering van den eenen broeder over den anderen? Dat doet het woord van Christus radicaal te niet.

P. D.

Kwade samensprekingen bederven goede zeden

De kanttreenaren geven bij dezen tekst uit 1 Cor. 15: 33b aan, dat deze woorden door den apostel Paulus ontleend zijn aan den heidenschen dichter Menander, en dat de apostel daarmede weerlegt de voorgaande redenen der Epicuristen, aantoonende de schade, die zulke redenen medebrengen.

Het onderwerp der redenen is anno 1950 een ander, doch naar onze overtuiging zijn deze woorden ook ten volle toepasselijk op die samensprekingen, welke een zestel broeders onzer Kerken, naar thans blijkt geruimen tijd hebben gehouden met de Deputaten der kerken, die ons uitwierpen. Ook deze samensprekingen hebben een bepaald zedenbederf aan het licht gebracht. Allereerst moet als zoodanig worden aangemerkt, dat de samensprekers hun namen voor de eigen broeders verborgen hielden, en evenmin gedurende al den tijd der samensprekingen aan hun broeders in de kerken iets loslieten over onderwerp en stand der besprekingen. Zij presenteerden zich eerst aan God en menschen, toen zij gezeten waren aan één tafeltje in de Valkenboschkerk in Den Haag, waar een Generale Synode, die hun kerken tegenstond, over hun zaak beraadslaagde.

Toen de Generale Synode onzer kerken te Groningen zich in 1946 bezig hield met de zaak der samenspreking sprak zij uit: „met heel dezen eventueel te verrichten arbeid, gelijk ook met het thans te nemen besluit, zullen de dragers van het ambt aller geloovigen moeten kunnen meeleven, met name in hun geboden". Wij moeten constateeren, dat met heel den door deze zes samensprekers verrichten arbeid niemand der broeders heeft kunnen meeleven, omdat het meeleven hem niet werd gegund en alles voor hem geheim werd gehouden. Ook dat was zedenbederf.

De Generale Synode van Groningen sprak voorts

uit, dat „in de allereerste plaats principiële afbakening der wederzijdsche posities roeping van alle hierbij betrokkenen is, (daarom) zal de te ondernemen arbeid voorloopig beperkt dienen te blijven tot schriftelijke correspondentie, die in haar geheel van den aanvang af beiderzijds zal zijn te publiceren." Tot die principiële afbakening der wederzijdsche posities was wel alle aanleiding. Toen toch de Synode van Utrecht na haar afsluitende handelingen van bindende leerbealissingen en daden van schorsing en afzetting en plaatsing buiten het kerkverband kwam te staan voor de daden van vrijmaking van kerken, ambtsdragers en geloovigen, richtte zij een woord van vermaan, zooals zij het zelf noemde, tot de kerken. In dat woord van vermaan, waaruit wij nu met letterlijke aanhalingen gaan citeeren, wilde zij niet ingaan op de bestrijding van haar leeruitspraken en haar kerk-

Paasch-lof

(Fragment van Ps. 23 naar J. v. d. Vondel)

Dan zal ick al mijn' broed'ren uwen naem
En loffelijcke jaem
Ontvrouwen, en in 't midden van de scheeren,
Die in uw' naem vergaeren,
Verheffen met lofsangen, en muziek,
Ter eere van uw Ryck.
Godveruchtigen, begint nu met gezangen
Eenstemmigh aen te vangen
Van 's hemels lof. O Jakobs afkomst, prijs
Gods almacht, poet en wijs,
Op 't hooft feest. O Isaa waerde zoonen,
Verheft en eert zijn troonen,
Die voor 't gebedt des armen, als hy klopt,
Zijn ooren sluit noch stoppt,
Noch met den neek my aanziet uit zijn kooren,
Maer met genadige ooren
Mijn klaghten hoorde, en in het naere graf
My 't leven weder gaf;
Dies zal uw lof in mijn vergaderingen
Door zuerck en wolcken dringen,
Van Oost tot West. Ick zal voor 't aengezicht
Der vroomen, dier verplicht
Aen mijn belofte, u mijn beloften houden.
Uwe armen en vertrouden
Genieten daer uw heilige offerspijs
En wecken zadt uw' prijs
En eer in al die Godt van harte zoeken:
Die harten, voor geen vloeken
Des doots bevreest, verdueren eeuw en tijt,
Die 't sterfelijk leven sijt.
De volcken, die zoo wijt en zijt gelegen,
Hunn' oirsprong overwoegen,
Zien opgewekt naer 's levens oirsprong om:
En al het redendom
Zal 's hemels juck gehoorzaam helpen draegen,
Al 't heidendom gewaegen
Van zinnen naem, en knielen in het stof,
Voor Godt, en 't hemelsch hof — — —
Gewilligh zich aen zinnen diach begeben,
Genieten 't eeuwigh leven.

rechtelijke besluiten; zij deed dit in die toelichtingen, welke van harentwege verschenen zijn." Zij stond voor haar toelichtingen in. Thans is althans de leerstellige van haar bindende toelichtende kracht beroofd en een stuk met alleen historische, museumwaarde geworden. Er zijn dus thans leeruitspraken zonder toelichting. En van die bezwaarden, althans van sommigen van hen, zonder preciese aanduiding, werd in dat woord van vermaan voorts beweerd, dat wat zij voorstonden „is een leer, die niet in overeenstemming is met de belijdenis der vaders". Zij verklaarde vervolgens van „de oppositie", dat deze „heeft gepoogd en tracht in ons kerkelijk leven tot heerschappij te brengen een beschouwing, welke nimmer in de gereformeerde kerken een rechtmatige plaats heeft gevonden". Zij noemde de Acta van Vrijmaking een stuk met een „schandelijke inhoud".

Zij verklaarde nadrukkelijk, dat zij „geen woord te veel had gezegd en het kwaad, dat nu van verschillende kanten openbaar werd, juist en scherp had gekwalificeerd". Welk kwaad? Dat van „scheurmak-king" en „kerkontbindend werk". Zij vermaande dan ook met allen aandrang dien door haar aldus aangedienden „ontslagen hoogleeraars en afgezetten dienaar des Woords", prof. dr K. Schilder, met degenen, die met hem den weg van de vrijmaking der kerk insloegen als „verkeerde leidlieden", „niet te volgen" en zij bad „om kloek het hoofd te bieden aan deze revolutionaire beweging, die onder een schoonen schijn, de gemeente des Heeren verwoest". Zij vertrouwde dan ook, dat de kerkleden „de door of namens deze synode geschorste ambtsdragers niet zouden erkennen en wederom ontvangen als wettige ambtsdragers in Gods kerk". Dat laatste was een woordelijke referentie aan en stond dus lijnrecht tegenover dezen oproep uit de Acte van Vrijmaking „de door of namens deze synode geschorste of ontzette ambtsdragers te erkennen en wederom te ontvangen als wettige ambtsdragers in Gods kerk".

Wanneer men eerst zó, niet voor tweeërlei uitleg vatbaar, de Vrijgemaakten heeft aangewezen als scheurmakers, revolutionairen, verkeerde leidlieden, als menschen, die niet als ambtsdragers in Gods kerk erkend mogen worden, en men gaat dan om samenspreking verzoeken, dan is wederzijdsche duidelijke afbakening der posities, dit wil zeggen, nog éénmaal voor God en menschen herhalen en bevestigen wat men heeft gezegd in een duidelijke afbakening der positie over en weer, duidelijke eisch van waarheid en oprechtheid, omdat openbaar worde wat men in feite gelooft aangaande de gemeenschap der heiligen en aangaande de gemeenschap der dulvelstrawanten.

En wat hebben nu tegenover deze historisch onaanvechtbare situatie deze zes samensprekers gedaan? Van een publicatie hunnerzijds was geen sprake. Zij lieten de Deputaten publiceren en waren alleen bij die publicatie aanwezig. Noch van den inhoud, noch van het verloop der gehouden vijf samensprekingsvergaderingen maakten zij zelf officieel en gemeenschappelijk iets bekend voordat deze deputaten aan hun Synode gingen rapporteeren. Van een „verklonding van het Woord en van het recht des Heeren ten aanzien van de aan de orde te stellen onderwerpen" is niets gebleken. Zij hebben samen twee formules opgesteld, de ééne kerkrechtelijk en de andere dogmatisch, en daarvan hebben zij aan de deputaten gevraagd: komen die nu met de Vervangingsformule overeen, dan kunnen wij met die Vervangingsformule accoord gaan. Toen daarop het synodale fiat kwam, was voor hen de zaak beslist en hebben zij dat haastje-repje-belijdeniswerk van deze kerken, dat ter vervanging diende van eerder even haastig in elkaar geflansd belijdeniswerk van zestien punten en de leeruitspraken van 1942/3, hoewel met zakelijke handhaving van hetgeen in die bewuste zestien punten en leeruitspraken van 1942/3 werd geleerd, als ook hen bindend aanvaard. Als eenig gespreksthema bleef nog over de vraag: langs welken weg kunnen wij nu met zijn zessen tot hernieuwd kerkelijk samenleven komen met U mannen van de Vervangingsformule en van de Synodocratie. Al dien tijd kwamen de kerken van deze zes samensprekers er niet aan te pas, die werden er zorgvuldig buiten gehouden, opdat alleen zouden kunnen handelen die deputaten en de Generale Synode hunner kerken, vergaderende als eenige Synode over het resultaat van die samenspreking. De zes samensprekers handelden dus geheel los van hun kerken, stelden in de plaats van hun Vrijmaking hun Losmaking uit het verband van de levende kerkelijke gemeenschap, als gemeenschap der heiligen, waarin zij waren begrepen. Zoo ontloopten zij zich in de Valkenboschkerk te Den Haag als revolutionairen, die de orde in de Kerk des Heeren aan hun laars laptten, eigen individualistische wegen gingen bewandelen, ook al verklaarden zij nog zoo

plaats moet medische hulp geen zendingsdienst heeten. In de tweede plaats: als de kerk zich alleen met de evangelieprediking kan bemoeien is dat de juiste situatie. Maar dat zij niet helpen mag zoolang er nog geen vereniging is geloof ik niet. Ook geloof ik niet, dat het toedienen van geneesmiddelen in wezen is het overbrengen van westersche cultuur. Ik geloof, dat het daarvan wel een uiting KAN zijn maar dat het het als zoodanig allerminst is. Het is alleen maar zich bedienen van westersche cultuur-PRODUCTEN om daarmee verschrikkelijk lichamelijk lijden weg te nemen. En als de Heere daarvoor de middelen geeft mogen wij niet nalaten ze ook op het zendingsveld te gebruiken.

Dat daardoor gevaar ontstaat dat men zgn. christen wil worden omdat de blanda's die „zending doen" ook over geneesmiddelen beschikken is waar. Maar aan welk goed gebruik van welk ding ook schuilt niet het gevaar in misbruik te ontaarden?

J. P. v. d. STOEL Jr.

eerste huwelijksbevestiging in Indië verrichtte. Het betrof het huwelijk van br F. van der Griendt. Het tweede huwelijk dat ik hier bevestigde was dat van zijn broer H. v. d. Griendt. Dat was echter te Batavia. En voor die gelegenheid waren de ouders van den bruidegom uit Schiebroek overgekomen en de ouders van de bruid uit Malang. Bij het huwelijk van F. v. d. Griendt waren geen bloedverwanten aanwezig. Maar wel geestverwanten! Daarom was het toch een feestdag. Een feestdag is het trouwen telkens weer voor de broeders in de verstrooiing als er een dominee verschijnt. Er was tijdens mijn verblijf in Soerabaja ook bediening van doop en avondmaal. Het komt voor, dat ik het avondmaal weken achtereen bedien en ook nog een enkelen keer daartusschen in de week. Toch wordt dat nooit een sleur voor me. Als dat gevaar al zou bestaan, dan deelt de feestvreugde van de broeders en zusters die er zoo lang op moesten wachten en voor wie het het eerste avondmaal soms na enkele jaren is onweersaanbaar ook mij mee. Daarom is dat werk in de verstrooiing me ook steeds liever gaan worden. Ik beschouw het als een voorrecht de vreugde van de

verstrooiden telkens mee te hebben mogen beleven en door God te zijn gebruikt om die vreugden van Zijnenwege te brengen.

Nog wil ik melding maken van een tocht naar Modjokerto. En wel, omdat ik daar voor het eerst een framboesia-patiënt heb gezien. Daardoor kreeg ik concreet te maken met wat onze medische dienst, ook de dienst van het roode kruis voor goeds gedaan heeft aan de bevolking van dit land. Ik zal niet pogen een beschrijving te geven van het been dat ik zag behandelen door een van onze mannen. Die hospitaalsoldaten (hospikken is de militaire uitdrukking) worden gehard tegen wat ze moeten zien. Ik dwong me om te blijven staan toen de korsten van de over heel de lengte van het been voortgevoeten wond werden afgetrokken. Van dat oogenblik kan niemand me meer wijsmaken, dat de kerk geen dokter naar het zendingsveld mag laten komen als het particulier initiatief nog niet op gang gekomen is. Waarmee ik niet gezegd wil hebben, dat het debat over de vraag of de hulpdiensten van de kerk of van een vereniging uit moeten gaan zinloos zou zijn. Integendeel. In de eerste